

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84190,Schimitzek-Antoni.html>
2022-10-05, 02:14

Schimitzek Antoni

SCHIMITZEK Antoni (9 XI 1868, Tarnów – 18 X 1959, Kraków), inżynier górniczy, wynalazca, organizator przemysłu i Akad. Górniczej w Krakowie. Syn Antoniego, inżyniera budowlanego, i Marii z domu Armatys. Rodzina pochodziła z okolic Raciborza.

W 1886 ukończył gimnazjum w Tarnowie, a w 1890 Bergakademie w Leoben (Austria), uzyskując dyplom inżyniera górniczego i hutniczego z wyróżnieniem.

Od 1892 pracował w kopalniach węgla kamiennego na obszarze Zagłębia Ostrawsko-Karwińskiego („Hubert” w Hruszowicach, „Franciszek” w Przywozie i „Wilhelm” w Polskiej Ostrawie). W VI 1894 kierował robotami ratunkowymi i pracami mającymi przywrócić wydobywanie po wielkiej katastrofie, w której zginęło 240 osób, w kopalni hr. Larischa w Karwinie. W 1896 organizował roboty związane z głębszym szybu kopalni „Aleksander” w Małych Kończycach, pod Polską Ostrawą. Następnie kierował kopalnią „Georg” w Morawskiej Ostrawie (1898). W tym czasie wielokrotnie wyjeżdżał do różnych kopalń węgla kamiennego na Górnym Śląsku w celu zapoznania się warunkami pracy i nowymi technologiami wydobywania.

Od III 1899 nadzorował kopalnię „Wodzicki” w Fohnsdorf w Styrii, należąca do Alpina Montangesellschaft. Rozbudował ją i unowocześnił, wprowadzając zamiast drewnianej obudowy szybowej konstrukcje betonowe.

W 1904–05 odbył podróż naukową do USA w celu zwiedzenia wystawy światowej w St. Louis i kopalń antracytu oraz rud metali w Kolorado i w Pensylwanii. Po powrocie (III 1905) został dyrektorem Sierszańskich Zakładów Górniczych, które z jego inicjatywy przekształcono w Galicyjskie Akcyjne Zakłady Górnicze (1917), z przewagą kapitału polskiego (od

1922 Sierszańskie Zakłady Górnicze Sp. Akc.).

S. poszukiwał w rejonie Sierszy i Chrzanowa nowych złóż rud cynku i ołowiu. Pod jego kierownictwem rozbudowano kopalnię węgla kamiennego „Artur”, zbudowano cementownię „Górka” i Elektrownię Okręgową w Sierszy (1911–12). Równocześnie brał udział w organizowaniu Tow. Eksploatacji Soli Potasowych we Lwowie. Ponadto był doradcą technicznym w kopalniach soli potasowych w Kałuszu, Stebniku i Hołyniu. Podczas I wojny światowej zaprojektował fabrykę eternitu „Górki” (1917). W 1914–17 badał tereny węglowe Zagłębia.

S. był organizatorem polskiego szkolnictwa górniczego. Z ramienia Stałej Delegacji Górników i Hutników Polskich był współzałożycielem szkoły w Dąbrowie Cieszyńskiej (1907). Uczestniczył w opracowaniu projektu organizacji Akad. Górniczej w Krakowie i memoriału w tej sprawie do władz austriackich. W 1913 wszedł w skład Komitetu Organizacyjnego. Uczelnia rozpoczęła oficjalną działalność w 1919.

Po wybuchu I wojny światowej S. objął stanowisko Komisarza Legionów na powiat chrzanowski. W 1919 został powołany do kierownictwa kopalń państwowych. W 1920 powrócił do Sierszańskich Zakładów Górniczych.

1 VII 1922 otrzymał nominację na stanowisko profesora zwyczajnego i przystąpił do utworzenia Katedry Organizacji Przedsiębiorstw Przemysłowych Akad. Górniczej, którą kierował do 1924. Gdy ją likwidowano w 1933, S. oprotestował tę decyzję na łamach „Przeglądu Górniczo-Hutniczego”.

S. powrócił do pracy w Tow. Eksploatacji Soli Potasowych w 1925. W 1929–37 był członkiem zarządu Sierszańskich Zakładów Górniczych. W 1937 przeszedł na emeryturę, ale nadal wykonywał ekspertyzy w Zjednoczeniu Fabryk Cementu „Firlej” w Warszawie (1938–39). Działał w Polsce, Rumunii oraz na Węgrzech. W czasie II wojny światowej pracował w dwóch węgierskich przedsiębiorstwach górniczych na terenie Generalnego Gubernatorstwa.

Po wojnie wstąpił do Stronnictwa Demokratycznego i podjął pracę w przemyśle materiałów budowlanych, w zarządzie cementowni w Górcie (II 1946) i Komitecie Doradczym Zjednoczenia Fabryk Cementu (VI 1946). Od 1947 był doradcą technicznym Zakładów Prefabrykacji w Warszawie i w Zarządzie Przemysłu Izolacyjnego w Katowicach. W tym okresie opracował m.in. projekt wstępny rozbudowy fabryki eternitu w Ogrodzieńcu i założenia projektowe do fabryki rur azbestowo-cementowych. Od 1 I 1953 był głównym technologiem w Biurze Projektów Przemysłu Materiałów Budowlanych w Krakowie, ale utrata wzroku zmusiła go do przerwania pracy 1 VI 1954.

S. był autorem kilku patentów. Do najważniejszych należy zaliczyć: szybową sygnalizację bezpieczeństwa (patent austriacki nr 1203 i 2495), aparat regulujący automatycznie bieg maszyn wydobywczych według danego diagramu (patent austriacki nr 8501 i 13327 oraz niemiecki nr 164136). Dokonał kilku wynalazków, z których najważniejszym był aparat bezpieczeństwa (ok. 1900), wyłączający samoczynnie dopływ pary do maszyny wyciągowej po przekroczeniu przez nią pewnej szybkości lub po minięciu platformy wyładunkowej. Opublikował też kilka broszur na tematy gospodarcze i artykułów w czasopismach fachowych: *Eisenarmerter Betonausbau alter Schächte* („Österreichische Zeitschrift für Berg- und Hüttenwesen” 1904, nr 33), *Elektrownia w Jazowsku* („Czas” 1912), *O Krakowskim Zagłębiu Węglowym* („Czasopismo Górniczo-Hutnicze” 1917), *Górnictwo węglowe* („Czasopismo Górniczo-Hutnicze” 1917, nr 12), *O przemyśle potasowym w Polsce* („Przegląd Górniczo-Hutniczy” 1933), *Historia przemysłu potasowego w Polsce* („Przegląd Górniczo-Hutniczy” 1934).

S. działał aktywnie w: Związku Właścicieli Kopalń w Austrii, Radzie Zjednoczenia Przemysłowców Górniczych (przewodniczący), Krajowej Radzie Górniczej, Krajowym Tow. Górniczym (prezes), Centralnym Związku Fabrycznym, Izbie Przemysłowo-Handlowej, Stow. Polskich Inżynierów Górniczych i Hutniczych. Brał udział w komitetach organizacyjnych dwóch Zjazdów Polskich Górników i Hutników w Krakowie (1906) i we Lwowie (1910).

Był odznaczony m.in. dwukrotnie Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1928 i po II wojnie światowej) i Złotym Krzyżem Zasługi (1931).

PSB (H. Jarecka); SBTP (W. Woźniak); SPPT (J. Jaros).

J. Jaros: *Dzieje polskiej kadry technicznej w górnictwie (1136–1976)*, Warszawa–Kraków 1978; tegoż: *Historia górnictwa węglowego w Zagłębiu Górnośląskim w latach 1914–1945*, Katowice 1969; *Jednodniówka na uroczystość 25-lecia Polskiej Szkoły Górniczej w Dąbrowie (Śląsk Cieszyński) odbytej w Katowicach w dniu 7 i 8-go grudnia 1932 roku*, Kraków 1932; S. Kossuth: *Polacy – słuchacze Akad. Górniczej w Loeben*, Katowice 1964; „Salamandra” – *Pamięci Kolegów Górników*, „Przegląd Górniczy” 1982, nr 11–12; J. Samujłło: *Księga wychowanków i wychowawców Akademii Górniczej w Krakowie (1919–1949)*, Kraków 1979; *Wspomnienie pośmiertne*, „Przegląd Górniczy” 1959, nr 12.

Andrzej J. Wójcik

[Poprzedni](#)
[Następny](#)